

850

Un home desgraciat

Tragedia en dos actes
y en vers, escrita per

A. B. C.

—

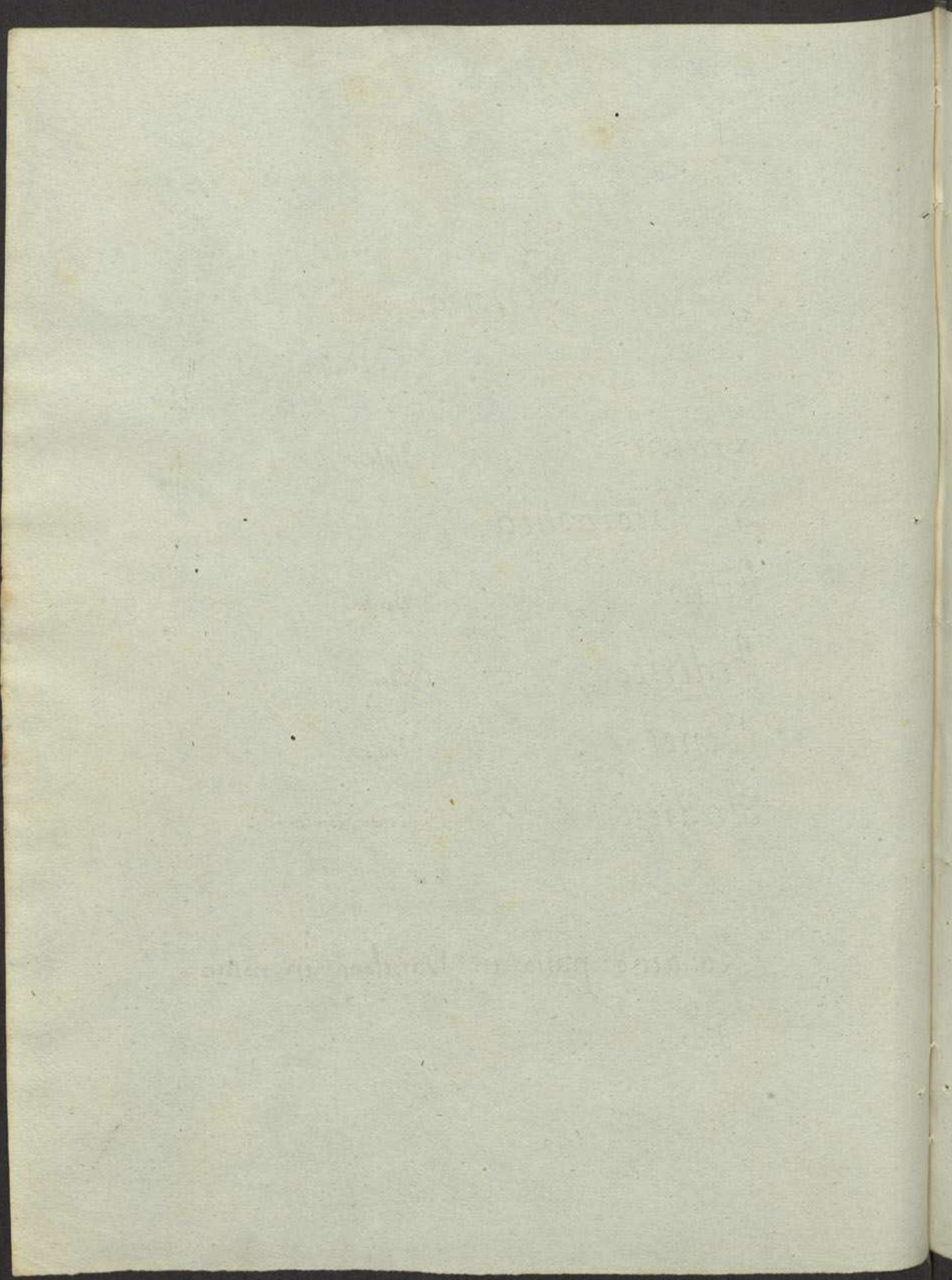
PA 1000

Handwritten text, possibly a signature or name, written in a cursive script. The text is faint and appears to be written in ink on aged paper. The word "KING" is clearly visible in the center of the signature.

Personas.

Lluisa	Sopla.
Da. Escolástica.	
Titus.	Baritono
Federico	Tenor.
Benet.	Bajo.
Andreu.	Tenor cómico.

La acció passa en Barcelona en nostres
dias.

Acte primer.

Sala decent. Dos portas laterals,
 la del foro oberta, la qual descubreix
 la antesala que conduceix à la escala
 del carrè que serà à la dreta. -
 A la esquerra la cuina: al centro
 de la antesala, penjarà un fanal
 apagat ò procsim à apagarse:
 una taula y cadiras decentas: so-
 bre la taula una capsa de mistos
 y una llumanera encesa. Arrinco-
 nada al foro hi haurà una petita

taula, la cual à son temps ser-
virà pera servi lo esmorçà. Sobre
la taula una clau de escala, etc.

Escena 1.^a

Federico y Lluïseta *conversant*
Andreu *estarà sentat y dormit de cap à la*
taula.

Fe. Noya, això no pot durà
hem de jugà el tot pe'l tot.

Llu. Pero compren Federico
la meua situació.

No m'obliguis à fe cosas
que poden portà trastorns.

Je. Diga que es que no m'estima
y aixis acabem de un cop.

Llu. Mereixerias que ho fés,
pues duptas del meu amor.

Je. Pues si m'estima, cedeix
à ma justa petició.

Llu. No es justa, no, Federico:
es injust lo que tu vols.

Je. Diga si creus trobar home
ab mes paciència que yo.
Ja hi ha ben prop de quatre anys
que las nostres relacions
no'ns donan mes que disgustos,
no'ns donan mes que trastorns.
Si ton pare al casament
no habia de ser gustos

perque primer permetia
fomentar nostres amors?

Quina causa justifica
sa continua negació?

Que de indigne troba en mi
que no pugui ser ta esposa?

Llu. Tal volta al tornar de viatge
haurà canviat de opinió.

Una filla obedienta
en mon concepte no pot
contrariar la voluntat

de qui l'ha porada al mon.

Sabó que ma mare t'accepta,

protegeix nostres amors,
y la ausencia de mon pare
ser duradera no pot.

Procurarem reduhirlo
 al terreno de la raho,
 y sense apelar à extremos
 serem felissos los dos.

Je. Al menos donam paraula
 que si's nega al seu retorn
 à concedirme la ditxa
 de que pugua ser ta espos,
 t'ampararàs de la lley,
 't sagresto, y en pau tot.

Llu. Potser no serà precis.

Je. Deu ho vulgui.

Llu. Deu ho vol.

Música - Duo.

Je.

Y que ditposos
y que felissos
que serem, noya
en sen casats.

Tot son rientne
la nostra ditpa:
tot seràn noya
felicitats.

Llu.

Yo bé desitjo
que'm digas teva,
per premiarme
los teus afanyes.
Prega à la Verge
que siga promte
pera xarirne
de mal de caps.

Je. Tu veuràs cara Lluïsa
 un marit dels més fidels
 jurante carinyo sempre,
 sempre prostrat a' tos peus,

Amorós

sumis,

firme

constant

serà ta ditxa la meua ditxa,
 seràn ma pena tots los teus mals.

Llu. Tu gosaràs Federico
 mon amor eternament,
 y ab constancia y obediencia
 sempre ta esclava serè.

Amorosa

sumisa

firme

constant

serà ta ditxa la meua ditxa,
seràn ma pena tots los teus mals.

(repeten à duo.)

- Lletra -

Llu. Ara vesten que es molt tart
y ya has estat aqui prou,
y sembla que està mal vist
que 'ns estem aqui tots sols.

Je. No tens al Andreu aqui
que vigila sempre!

Llu.

Prou!

Ya 't dich yo quin vigilant

un guardia que sempre dorm. 141

Je. Si crech que 'no fassi cap falta
que fuit'ultima com yo,
y vol que sigas sa esposa
y que portes lo seu nom
no pot desitjar per tu
res que 't siga deshonor.

Llu. Y si tu no te'n guardesis
ya te'n guardaria yo.

Adeu, me'n vaig ab la mare.

Je. De ma part mil expresions.

Llu. Adeu dons, y hasta dema.

Je. Lluisa, t'estimo molt.

(beautli la mi.)

Llu. Vamos, vesten.

Je. Pensa ab mi.

Llu. Hasta demà.

Je. Adeu.

Llu. Adios.

(l'acompanya fins à la porta y torna.)

Escena 2.

Lluiseta - Andreu (dormint.)

Llu. Encara dorms? Ay caràt
Meireus que no's pot sufri.
Andreu; cuyta!

An.

(aixecante asustat.)

Qui hi ha aquí?

Llu. Baja, no sigas pesat

An. Que vol di?

Llu. Que fas el maula.

An. Pero sempre estich en tot.

Llu. Ves a tancar.

An. Ab un bot.

- Y la clau?

Llu. Sobre la taula
la he deixada.

An. Està mol bé.

Se'n du el llum?

Llu. El porto a dins.

An. Es que sospetto que avins
potssi yo no m'hi veure.

(Andreu estara colocat frente la cadira
ab disposicio de tornar a sentar y
la lluisa l'agafa y la coloca al altre
extrem de la taula y diu.)

Llu. Es capàs de dormi un any.

(ajafa la llumancera.)

Que tanquis bé, ho sents, Andreu?

An. Si senyora.

(buscant la cadira y al trobarla ei porta

(rentk a ella.)

Llu.

Bueno! Adeu.

Se'n va per la porta esquerra. Lo teatro

queda forch. Andreu tot sentantse altre

vegada y ab la clau re laucala a'

la ma diu.)

An. Vaya un somit més estrany!

Escena 3.

Andreu. Genys Titus, D. Denet.

(Después de una petita pausa, entran

lo Sr. Dupis y Sr. Denet; lo prime ab
 un misto enis lo qual despará caure
 precisament al entrá, junt ab un
 capsa de mistos, y comença á buscá á los
 Joras el Sr Titus la capsa. Sr. Denet
 está impacient.)

Be. Pero dimoni, que ha fet?

Ti. Yo ho sapigués! Lo de sempre.
 Hoem cremaba!

Be. Y dons que sem?

Ti. Es que m'ha caigut la capsa.

Be. Com que es forch...

Ti. Ah, si, no hi queya
 que á las forcas no 's veu res.

(Despa de buscá la capsa.)

Vingui, seigueixim á mí;

donguim la mà.

Be.

Aquí la tè.

(El Senyó Denet allarga la mà bus-

cant la del Senyó Titus, li fica surs

volí el dit a l'ull.

Simoni! m'ha tret un ull!

Ti. Home; ha estat sense vole:

pot conta que pe'l meu gust
no ho hauré fet, S. Denet.

Be. Vostè es pitjor que la peste.

Ti. Per volguer se diligent.

Prengui un piquet de paciència.

Be. Estich rendit!

Ti. Que hi vol se?

Yo també estich mol cansat!...

Be. Home, cridi!

Zi. Si no hi veig!

Aviam si hi ha una cadira per aqui. Tantmateix sembla que fins a las forcas l'he trobada!

(Durca casualment la cadira ahont esta sentat Andreu y al tira de ella, cau aquest en terra.)

An. Que juguem?

(cau.)

Be. Qui dimoni hi ha en aqui?

Zi. No tingui po D. Denet; que segons jo puch discorra es qu'haura caigut l'Andreu.

An. Mare meva, jo estich mort!

Zit. (Si algun dia encertare!)

Andreu, que t'has fet mol mal?

An. Y molt!

Zit. Deï, prou que hu crech!

An. No sé si es aprensió meua
o tinch el front al clatell.

(tentantbe.)

Be. Això de està'ns a las forcas
que durarà gaire temps?

An. Per aquí hi ha d'habe mistos,
si acàs algu no 'ls ha tret.

(buscant per sobre la taula.)

- Ah, no; que es aquí la capsa.

Zi. Deixa, Andreu, que yo encendre.

Be. No, per Maria santissima
qu'aixins may acabarem.

(Andreu encen.)

Zi. Ho veu? ho veu Don Denet,
ya torno a tenir la capra.

(Recull la capra que li ha caigut
al fora.)

Quant yo dich que no's pert res.

An. Senyor Titus, com ha entrat?

Zi. Com que tot estava obert!

An. Dos miri, es casualitat,
perque cuasi may tanquem!

Zi. Y la senyora?

An. Es al llit

pero ya la avisare.

Zi. Ho, Andreu; deixala dormir;
que dormi que be ho mereix.

An. Que potse hi ha novedat?

Zi. Y grossa, y ben grossa Andreu!

Pobre home; no m'ho pensaba;
pero al ultim... ya se ve;
es un pas qu'hem de fer tots!

An. Que potssē l'amo... potssē!

Zi. Si, Andreu; ya no tens amo!

An. Que s'ha mort?

Zi. Si; del ojech!

An. Y voste ha vingut per dirli...

Be. Yo suho de cap a peu
sols al pensa lo arriesgada
que 's la missio que s'ha empris.

Zi. Pero home, a mi m'ja riure;
yo no vuy que imprudentment
li dongui algu la noticia
sense prepara...

An. Ja be!

146
Cuant la senyora això sapiga,
quin susto tindrà, Deu meu!

Be. Ja veurà, com que es dejorn,
sab que penso? Me'n nire
à buscà ab alguna fonda
ahont pugui dormi un ratet.

An. Si vol ya 'l pot se quedà;
dich, si es company de vostre!

Zi. Vaya! Com qu'es el notari
que ha portat el testament
per llegirlo à la senyora.

An. La senyora?

Zi. D'onas que?

An. D'això n'està ben seguì?

Zi. Que si estich seguì? Yo ho crech!
Si ho diu ab lletra ben grossa

el sobre del testament.

Be. Senyó Titus, ¿no li sembla
que a 'n aquí ya hi som demés?

Zi. Don Benet, tingui paciència
que ya sab quin es l'intent.

Be. Pero no veu que ara dormen?

Zi. Bé, sí, es clà! això ja ho veig.

An. Pobre amo meu, quina llàstima!

Zi. Deu ho vol; que s'ha de fer!

Be. Yo me'n vaig cap a sopà
y despues ya tornaré.

Zi. No se'n vaigi; ¿no ha sentit
lo que deya aquí l'Andreu?

An. No's mogui, home, no's mogui.
De sopà ya n'hi darem.

Be. Bueno, dos. (Me l'estalvio;

no's pot deixà perdre res.)

147

Pues mira; mentres t'arreglas,
de tots modos sortirè
à fe alguna diligència.

Prompte torno: hasta despues.

Zi. Esperis, que l'acompanyo!

Be. No, això no!

Zi. Ay, ay! Perque?

Be. Si no ja més que desgracias!

Zi. Vol di que'n jaig, D. Benet?

Be. Ab l'afany de dà noticias

avuy està inconvenient.

Zi. Ya ho te tot?

Be. Yo crech que si!

tinchs els quants, tinch el rapè,
el mocadò, las ulleras...

la petaca...

(L' fica la mà a la butxaca per veure

si ho té tot y deiva caures un paper.)

Zi.

Y això qu' es?

(S' abaixa per cullir-lo el senyor titus

al mateix temps que S. Benet, y al

aixecarse es donan un cop de cop.)

Be. Ay!

Tit. Huy! Quin cop m' ha dat!

Be. Que no pugui està may quiet!

Tit. Ah! ara també tinch culpa?

Ben. Dos la tinch yo!

Tit

(seguintlo.)

Y ben net!

Be. Jugi, jugi; no 'm segueixi!

Tit. Bè, home, bè! Qui 'l segueix!

148

Mira, Andreu, fes una cosa;
vesten a la fonda, entens,
y que portin un sopà
de dotze rals el cubert,
que soparan las senyoras
y yo també y Don Benet.

Am. Si nosaltres ya hem sopat.

Fi. No hi ja res, repetireu.

A la taula se li dona
la noticia que portem,
D. Benet de cop y volta
li llegeix el testament
y 'n sortim d'una vegada.

Am. Me sembla que no està bé
lo notificai una mort
tot sent a talls un bistek.

Zi. Tu calla y jés lo que 't dich.

An. Bueno, bueno; ya ho jaré.

Zi. Y sobre tot, de la mort

sapigas guardá el secret:

no fos cas que ho esgarressim.

An. No, no, yo no diré res.

(vare.)

Escena 4.

Zitus.

Meireus qu'es molt la sort meua!

Ia està vist; no 's pot jé bé!

Yo sempre hem penso senyarme
y hem trech els ulls, es un fet.

Avans de jé bé una cosa

149

crech que primè caurà el cel.
Sino que moltes vegades
si cometo un desafort,
es per la molta premura;
per volgue sè diligent.
Perque yo sempre he tingut
per màxima, sè el primè
quant s'ha de dè una alegria
y pe'l mateix interès
resulta que moltes voltas
cambio la ditxa ab infern.

Musica - Aria - (Baritone)

Es molta desgracia
la que yo tinch

no jaig re a dretas
no se com visch.

Ja puch emprendre una cosa
que tinch la seguritat
de que sigui lo que vulgui
segui que m sortirà mal.

No se ab quin signo vaig neixe,
mes tinch tal fatalitat
que si m poso a sabate
neixen els homes calsat.

Tot ho espatllo
y ho trabuco
y ho cambio
y tot sentho ab si de be,
per hont passo
deixo rastre

de desgracias,
tinch el do. de desacert.

y no s creguin
que exagero,

tinch ● fortuna
que ma desgracia conechi.

mes renego
de mas faltas
y ho esmeno

si puch arribarhi a tempo

Jo si que puch di
com aquell ben be

-en todas partes deje
memoria amarga de mi.

Ja ho han sentit, do no s pensin
que tot lo que dich no es cert.

soch l'home mes desgraciat
sota la capa del cel.

Escena 5.

Titus y Dª Escolástica.

- Parlat. -

E. Que veig! D. Titus per'qui?

Ti. Ya ho pot veure.

E. A semblants horas!

Ti. Hi tingut aquest capritxo!

Que hi farà! Ideas dels homes.

E. Y dos? Digni.

Ti. (Pobre dona;
quant sabrà...)

E. Hi ha novedad?

Zi. Novedad! Cā! No senyora!

E. Y el meu marit, com està?

Zi. No està pas massa per bromas.

E. No? Dos que tē?

(sobresaltada.)

Zi. No s' sobresalti.

E. Cuiti, digui; am torno boja!

No està bo?

Zi. Psè! està aixins...

E. Cuiti, digui; acabi promte.

Ay Deu meu! La ansietat
que no veu qu'ara m devora?

Zi. Creguim; soseguis per Deu,
que la cosa no es tant forta.

E. Quant temps ja que no l'ha vist?

Zit. Sab que farà? Unas dotse horas.
(Si; sobre las vuit serian
quant vā se entrega dels comptas.)

E. Y s'estaba?

Zi. En el seu llit!

ab un gran llit de caoba.

E. Y el vā deixā estan malalt?

Ay Deu meu! y quina 'n fora!

Diguim: el metje que hi deya?

Zi. Que si! que 'l trobava ab força!

pero en fin, no hi ha remey!

Sempre hi hā una hora tonta,
y cuant menos un s'ho espera

la mort ve y no se'n adona.

E. Es a di...

Zit. Yo no dich res!

Escena 6.

Dits, Andreu (que entra dos versos anter.)

An.

(plorant.)

Haberse mort! sent tant jove!

Es. Com que es mort!.. Verge sagrada!

(cau deimayada)

Fi.

Bueno, ya comensa a ploura.

Vaja! Vamos, fora penas;

no s'afligeixi, senyora;

que 'l pobre del seu marit

s'ha portat com tot un home.

Tot ho ha deixat per vostè.

Ves, Andreu; crida la noya.

An. Lluïseta!

(cridantla.)

Fi. Ha mort sensa di Jesús...
al final del Pare nostre..
Pero ha estat mol ben cuidat
fins en sa ultima hora.
Això si; el vā cuidā
molt be, la seva patrona,
que era una dona com cal.
Lluiseta! tu, Andreu, corra!

Escena 7.

Dits y Lluiseta.

Llu. Que hi ha! Que passa?

An. Un desmay!

Llu. Y perque? Que ha succehit?

Zi. Bè! se li ha mort el marit!

(distret.)

Llu. Que diu! El pare...

An. Ay, ay, ay!

Zi. Ves a la cuina!

An. Bè, y que?

Zi. Porta, cuyta, home!

An. Vol oli?

Zi. O vinagre!... algun resoli...
o be una tassa de te.

Encara que ya veuràs
valdrà mes que hi vagi jo.
Cuidalas.

(a Andreu)

An. No tingui jo.

Zi. Deu meu! Deu meu! quin fracàs!

(Se'n va. Lluisa và tornau en sí

poch à poch.)

Llu. Valgam Deu, quina desgracia!
Sembla un somnit!

An. Ya ho pot di!
tot son sustos!

(En aqueix mateix moment se sent

dintre un gran soroll de plats y vasos

els quals trenca el senyó Titus.)

Llu. Qui hi ha en allí?

An. Ya haurà jet un'altre gracia.

Escena 8.

Dits y el Senyó Titus

(que entra tot amutat.)

Ti. Sembla que tot ha caigut.

154
Fi. Andreu! ves, & ves alli dins
perque yo no se que hi fet.

An. Pobres plats! no han fet mal trinch!

(se'n va pel foro.)

Fi. N'hi ha per tornarse boig!

L. Ay, Deu meu, y quin fatich!

(tornant en si)

Fi. Si, pero yo no tinch culpa;
relliscan, com son tan fins
y relliscant, ya se sab,
els plats es Jan mil bossins.

An. (surst portau el sebill del vinagre.)

No ha fet mala trenadissa!

Fi. Que 't dire si ha estat aixis!

An. Tingui, aqui porto vinagre.

Llu. Ves, Andreu; y sei veni

al Federico, que d'aquet modo
veurem si d'un cop n'eixim.
Ti. Jo buscaré a D. ^{Joan} Benet
perque enllestim tot seguit.
(Are me'n vaig descansat
que ya ho deixo tot tranquil.

(s'en va.)

Escena 9.

Escolástica Lluisa y Andreu.

Llu. Mare, animis, bē no plori,
hem jarā estā triste a mi.

E. Ay Narcis, Qui ho diria
que t'haguessis mort aixins,
sense el consol de la dona

155
que tant temps no't via vist.

Llu. Vamos, arosseguis, mare.

E. Ay noya, prompte està dit.

Deu meu! y quin sentiment
es quant se pert un marit.

Llu. Mare!

E. Ay noya, 'hem moro!

Llu. El senyō Titus ha dit

que li ha deixat el pare
tots els bens que pujān mils.

E. No'm parlis de las riquesas
quant me veus que estich morint.
Deu meu, el cap se me'n va!

Llu. Vingui, tiris sobre el llit!

E. Yo m morirè de tristesa!

Llu. Mare, no'm jassi pati.

(Lluïsa l'acompanya, sen entra
la porta esquerra.)

Escena 10.
Andreu y Federico.

Fe. Y dos explicat, que passa?

An. Be! Que avuy es dia gran.

Fe. Pero explicat...

An. Ja li dich.

Res, que tots estan trastornats.

Fe. Y que causa?...

An. Un desconsol.

Fe. Pero home, explicat clà!

An. No puch perquè ara tinc heina.
Si ella surt...

Je. Bueno, endevant.

An. Yo me'n vaig cap allí dins
que ya hauran dut el sopà.

Escena 11.

Federico.

Que passa en aquesta casa
que diu que hi ha novedats?

Escena 12.

Federico y Lluïseta a poch -
Andreu que anirà entrant y sortint fins a
teni colocada la tauleta petita.)

Llu. Federico, ya ets aquí?

Je. Lluiseta, explicam, que hi ha?

Llu. Que no sabs la trista nova?

Je. Digas!

Llu. Que'l pare ha finat.

Je. El senyo Narcis! Llastima!
Y digam, tu com ho sabs?

Llu. Perque ha vingut un senyo
que del pare era company,
y aqui mateix no fa molt
ans ho ha dit.

Je. Sort mes fatal!

Llu. Ya pots dirho, Federico.

La mare te ara un treball
que, francament, molt me temo
que no siga cosa gran.

Y l'Andreu per hont se fica?

Je. Ara acaba de marxá.

Llu. Andreu!

(cridant lo.)

An.

(Justint ab plats, toballs, utoballos
y deméi va arreglant la taula)

Que mana senyora?

Llu. En allá dintre que hi fa?

An. Me'estaba arreglant el foch
per pode escalfa el sopá
per' quell senyo que ab D. Titus
ha vingut.

Llu. Un senyo?

An. No ho sab?

El notari m'ha dit qu'era.

Llu. Bueno, bueno.

An. Endevant.

Posarem aquí la taula
perque à dirni s'ha de escombrà.

(agafe la taula y la posa al mitj

del escuari à prop lo proceui.)

Llu. Me'en vaig dintre, que la mare
de seguí qu'està plorant.

Je. Pobre senyora Escolàstica,
quin disgust!

Llu. És morirà!

Pobre mare!

Je. No tinguis por,
ab lo temps li passarà.
Yo sento molt la desgracia
mes, veus? la felicitat
sense buscarla s'presenta;
ya pots di que som casats,

perque no crech que 'l teu pare
ara 'm negui...

Llu. Vols callà?

Je. Perque?

Llu. Ab tals circumstancias,
quant a casa hi ha un treball
gosas parlarne d' amor?

Je. Dispensa!

Llu. Estàs dispensat.

Me 'n vaig a dins ab la mare,
ya 't cridarè y entrarà.

(Vase.)

Escena 12.

Federico, luego Titus y Denet.

Je. Ja 's tornarà a retardar
per causa del dol malahit
mon desitjat casament
que ha de ferme tan felis.
Cuant no es una cosa es l'altre
es que es prou, vaya un jatich!

Ti. No perdem pas temps en va
yo me 'n entrare' allà dins
a preparà a la senyora
estigui a punt de llegi
que deseguida que surti...

Be. Si, home, corrent, ya estich!
Enllestim d'una vegada
de gana no 'm puch tenir.

Ti. Vaja, doncs hasta luego:
torno a sortir tot seguit.

(se'n entra al quarto.)

Escena 14.

Sits menos Titus.

Je. Donsas, voste es el notari
que el testament ve à llegy?

Be. Si senyo; sols que yo sento
que en Titus lo meu amich
siga tan servicial
y tingui un genit tant viu,
perque 'm fe' sense sopà
ab l'afan de que sortim
com mei aviat millo
d'aquet asunto tan trist.

Je. Y voste no'n sab pas res

de lo que s'ha de llegir?

Be. Tot ho sè perque es fet meu.

Je. Y lo testament que diu?

Be. Perdoni que m'ho reservi

ni una paraula 'n puch dir

sin que aquí estiga present

la viuda de D. Narcis.

Escena 15.

Dit, Titus, despuè Escolàstica

y Lluisa.

Di. Cuyti, cuiti, no s' deturi,

ya la tinch mitj preparada

y escoltarà la lectura

encara que llensi llàgrimas.

160

Tregui prompte el document
y depressia. Dones, ansia.

(ara surten.)

Je: Senyora, lo meu dolor
l'acompanya en sa desgracia

E: Gracias mil, D. Federico.

~~Chllestimho tot seguit.~~

Z: Que tal, senyora Escolástica?

E: No gens bé.

Zit. Si m'ha de creure
animis.

Be. (menjantre las olivas y raras.)

Zinch una gana...

Zi. Com sosposo que'l sopà
tardará un piquet encara,
y atement a que'l senyo'

diu que ja falta a sa casa,
deyam d'obri el testament.
Aixins com aixins, també ara
no tenim feina precisa.

(Denet pica de tots los plats.)

An.

(a Denet.)

Meiris que no tindrà gana.

Be. Son gustosas las olivas.

An. També son bonichs els rabas.

Es. Treball en va, senyo Titus;
no vuy pas que s'obri.

Tit.

Y ara?

Pero, dona; no compren?...

Llu. Y bueno; ecoltemla mare,
ab això no s'hi pert res.

Be. (Yo no'm puch teni de gana.)

Es. No, noya; no vuy que s'obri
que tinch po de una desgracia!

Fi. Yo li dich perque 'l senyo
a casa seva ja falta.
Y com que no's pot llegi
sens notari, a mi'm semblava
que ocasio mes oportuna
era imposible buscarla.

Fe.

(a Escolastica.)

Animis; no s'hi pert res
en llegirho, una vegada
que ho tenen tan a la ma.

Es. No, no's cansin pas.

Llu.

Vamos mare

si a l'ultim l'ha de escolta.

Fi. Necessari es conformarse.

Es. Senyó Titus : : que no veu
que tinch oprimida l'anima?

Ti. Vamos, acabem d'un cop.

Be. Cuasi bé m'acabo els rabas.

Es. (a Titus.)

Vostè m'obliga a que s'obri;
bé sab Deu que no'n tinch ganas.

Ti. Ah ja ja! Senyó Denet!
quant vulga ya pot sentarse!

(Tot s'assentan : Escolastica al mitj

a la dreta Titus y Denet. A la

esquerra Lluiseta y Federico.)

Be. Y qui hi ha per testimoni?

Ti. D. Federico per ara!

Be. En salta un.

Ti. (a Andreu.)

No t'en vagis
tu, Andreu! Ya tenim l'altre.

E. Senyó Titus, senyó Titus!
quin sentiment!

Llu. Vaya, mare!

Be. Obro el sello?

(a Nicolastica.)

E. Si'm cau l'ànima!

Yo no puch!

Be. Doncas no l'obro!

que'n el sobre està expressada
la voluntat del difunt
que diu ab lletra ben clara..

" Disposició testamentaria de
D. Narcís Cervelló, etc, etc, la
cual no's podrà obrir sense

el consentiment de D.ª Esco-
làstica Canals, ma idolatra-
da esposa."

- Que diuen? Que trenco el sello?

Es. Trenqui'l de una vegada!

(Mostra de satisfacció al obrir

Benit el sello.)

Be. Pues escoltin.

Zi. Ab silencio.

Je. A veyam.

Be. "En nom del Pare..."

- Deixarem ab un costat

tot lo que pugui se palla!

"Y per quant... etcetra, etcetra."

Zi. Diton!

(a Lluis.)

Llu.

Silencio!

163

(à Federico.)

Je.

(à Andreu.)

Calla!

(Andreu agafa una cadira y s'hi posa a dormir.)

Be.

“Entench, vuy y declaro que aquest plech escrit de ma propria mà, tanceat y sellat, y consignat al notari publich D. Denet Sautacana, valgui per ma formal y ultima voluntat: y aixins...”
— Finch un mal de cor que 'm moro no 'm puch pas tenir de gana!
“Y per quant hem trobo en aquest moment en completa salut y cabal judici, tement no

obstant que de un moment
à l'altre puch deixà d'existir,
à causa dels continuos atàchs
asmàtich à n'els quals estich
propens de molts anys à aquer-
ta part: Dispono de tots y ca-
da hu dels meus bens que à
continuació se expresan, los cual
as-cendeixan à setanta mil
duros del modo següent: E-
colàstica Canals, viuda del
difunt Cervelló...

Zi. Ah ja ja! Ya etem al cas.

Be. "A ma esposa idolatrada..."

Es. Narcis, Narcis del meu cor!

Zi. Las postres tan desitjadas!

Be. "Es ma voluntat el que si-
gui heredera universal de tot
lo que poseixo."

(a Escolastica.)

Que siga la enhorabona!
senyora Da Escolástica!

Z. Vamos qu' això tranquilisa,
y a'n a mi 'l cor se m'apampla.
Gracias a Deu que d'un cop
s'han acabat las desgracias.

Je. (a Titus)

Serà la primera cosa
que no haurà fet esgarrada!

Bé, molt bé!

Llu. Andreu, ya dorms?

An. No senyora que escoltava.

(aipecantse.)

Zit. Gràcias, senyó Federico!

Be. Aquí segueixen las mandas
que ha volgut el testado,
las cuals diuhen...

Llu. Aviam ara!

Be. "Satisfets els petits llegats
á 'n aquí referits, els cuals as-
cendeixan á cinch cents duros
tretse rals, serà heredera y po-
drà disposar librement del ca-
pital y fruits á favor de ma
filla Lluisa..."

Ei. Deu meu, y perque t'has mort?

Je. Alsa noya!

Llu. Pobre pare!

Be. "Y abraçant à ma estimada esposa, li desitjo llarga vida y felicitat eterna."

- Vaya, no hi puch se' mes. Noy, allò que no s'escalfa?

E. Senyó Titus; yo no sé com donarli..

Ti. Moltes gràcies!

E. A voste dech...

Ti. No, à n'ã mi no; no puch rebre ditxa tanta. Sols 'm deu à mi el desitx que hi tingut d'anticiparme.

Llu. No ho dupti pas, senyó Titus; vostè li ha tornat la calma.

Je.

(à Titus.)

Vaya, que al fi s'ha lluhit!

Zit. Molta, gracias! molta, gracias!
mes li torno à repeti
que no deuenen alabarme
si no el merit que hi tingut
de ferlo llegi cuant antes.

Be. "Y aixis com..."

Llu. Que diu?

Be. Hi ha tres o quatre ratllas...

Zi. Diqui.

Be. "Y aixins com aquest acte es-
pontaneo à favor de ma esposa
es motivat solsament per ma
única y exclusiva voluntat;
Y aixins com tinch la per-
suació de que no esperarà ab

impaciencia l' instant de la
meva mort per possehir els
meus bens..."

Es. Ay, Narcis meu! Ne sab Deu
que ta mort es molt plorada!

Be. Entench, vuy y declaro que
si aquest plech fos obert ab
consentiment, y a presencia
de ma esposa, antes de las
vinticuatre horas despues de
la meva mort; queda sena
cap dret a la herencia y pa-
sara aquesta integra a l' Hos-
pital Civil de Barcelona."

Es. Ay, ay!

(desmayante sobre Federica)

Zi.

Ay, ay, ay!

(Desmayantse sobre D. Nenet.)

Be. Home, sols avo 'm jaltaba!

Llu. Infelissos de nosaltres!

An. Bonas nostres, senyo Titus!

Be. No m'ha caigut mala plaga!

Llu. Meare, mare, torni en si.

Je. No pot fer mes que desgracias.

Zi. Valgam lo meu bon desitj...

Be. No li val lo disculparse.

(Andreu ves a busca allo

que tinch una fam que m'alsa.

[Vae Andreu. - Federico y Luicio

solorran a D^a Vicaria D. Nenet

va picant dels plats de la taula. D.

Titus va de l'un canto al altre sense

(saber que fer.)

Llu. Pero que ja aixis parat?
 surti aviat de aqui casa,
 que desde que voste ha entrat
 no han suchsehit sino desgracias.

Fi. Bueno, ya me'n anire,

(plorant.)

pero consti que el que para...

Je. Son inutilis las escusas.

Fi. No hi ha mes, estich de malas:
 que tinguin mol bona nit:
 yo tornare a disculparme!

(Al pendre el sombrero de sobre la consolla

deixa caure un gerro ab flors que hi

habia al devant.)

Valgam la Verge Maria!

Llu. Quina estrella mes malvada!

Je. Si es l'erca del peccat.

Vagisen d'aquí, home, vagisen.

Zi. Si senyors, si hi ha me'n vaig.

Tornaré demà a la tarde.

(Se'n va y al sortir pel for se topa de

frente ab Andreu que venia carregat

de plats, cayentli tot a terra y omplen-

lo de such.)

An. Caram, home, que no hi veu?

Zi. No hi veig, perquè no miraba.

De. (Ya'm quedo sense sopa.)

Zi. Y com surto ara de casa

tot sarssit y enllardonat

ab tantas y tantas tacas?

Donam un drap de seguida

168
siquera per aixugarm!

(D. Denet li tira de l'altre cantó
de la taula un toballó que Titus agafa
inadvertidament junt ab las cotoballas
y al anar à aixugarre cau tot lo
parament ab grau estròpit.)

L'aya un dia tan jelis!

(ara cau tot.)

Llu. Reina del cel soberana!

Je. Que ve à se à aquet terretremol?

Be. (Ara ni olivas ni ravas.)

An. Cuant yo dich que no hi es tot.

Zi. Meateume, que ya hi ha causa.

Llu. Ajudam una miqueta
portarem à dins la mare

(Federich, Lluisa y Andreu se'n euban)

dim à 2.ª scolastica tornant à sortir

al moment. Molt rapid tot lo final.)

Zi. Yo no puch mes, yo mateix
me dono neguit y rabia.

(Se desploma sobre un silló en que

hi havia el sombrero de D. Deut

que queda fet una coça.)

De. Home, que 'm paga el sombrero!

Zi. Deu meu! y quantas desgracias

Escena 16.

Dits. Lluisa, Andreu, Federico
Uehins y Uehinas.

— Musica —

Concertant

Coro. Que passa?

- Que suchsoheix?

- Quin estrèpit!

- Quin escandol!

- S'ha esbalotat lo carrè.

Llu. Senyors, dispensin
no ha estat pas res.

An. He trencat los textos
no hi ha pas res més.

Ti. (No goso pas mourem
d'aquet raconet.)

Be. (Si sopà no 'm dones
moro sens remey.)

An. Llu. 2
y Fed. 1

Malahit siga l'home
que des que's aquí
hem passat tragedias

disgustos a mils

La mort del { meu ^{amo}
teu ^{pare}

lo perdre els caudals

lo trencarho tot

y alarmã al vehinãt.

Be
Fit. }

La ^{meua} _{seua} desgracia

causa ei de que aqui

hi hagi un escandol

a eita hora de nit.

Y ^{puth} _{pot} veure el modo

de sorti aviat

que sino sospetxo

que de aqui 'l' _m treuran.

Coro. Sembla que la causa

de tot lo suchsuhit

es aquell bon home

que està alli tan trist.
Si torna a dà escandol
sens teni pietat,
a lo nostre alcalde
anem a da'n part.

Se. Llu }
y tots. }

Jugi, Jugi,
de seguida
no's detingui
ni un moment,
si no s'en va
de seguida
d'altre modo
li dire.

La desgracia
l'acompanya
vagisen

ab un desert
ahont no'l vegin
mes que sieras
puig no pot
està entre gent.

fit.

La desgracia
m'acompanya,
yo senyors
no hi puch se més.
Yo tot ho faig
ab bon fi
mes tot me surt
malament.

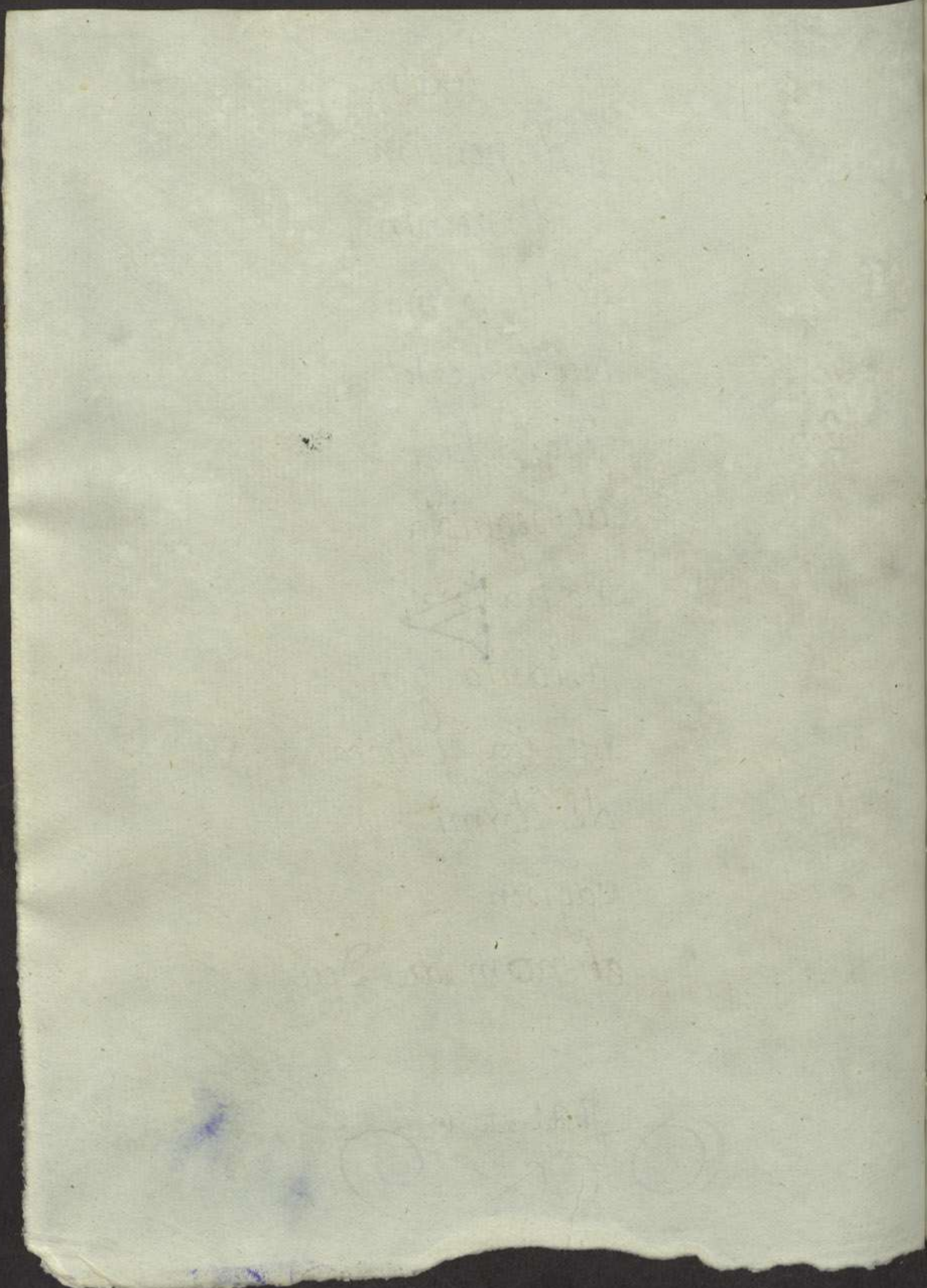
No s'hi cansin,
no s'hi cansin,
tot seguit

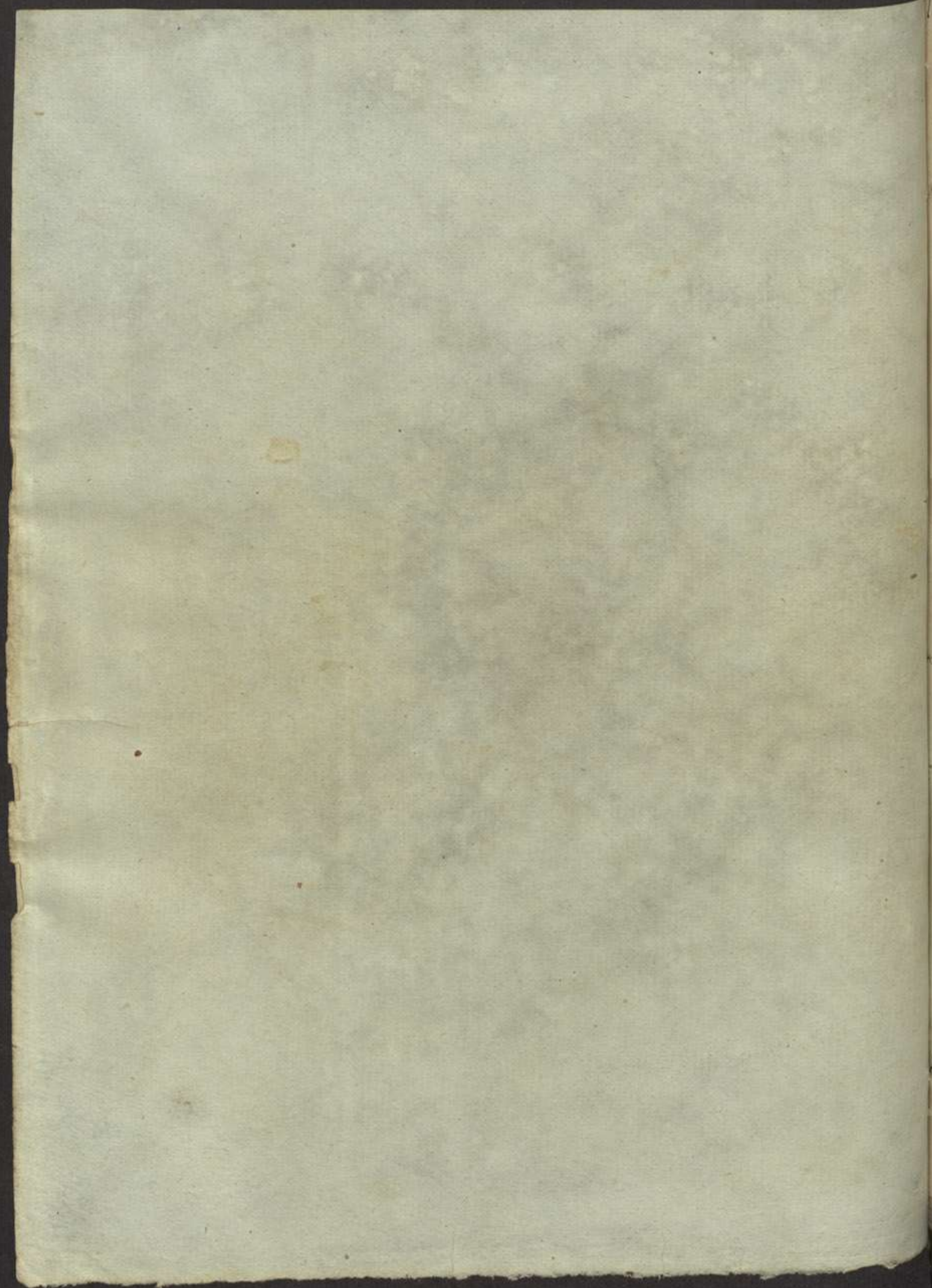
me'n anire
y dispensim
y dispensim
de tot lo mal
que'ls he fet.

Zots.

Jugi, Jugi
de seguida
no traïorni
à tanta gent
que ya ei hora
de dormi
vagisen
en nom de Deu

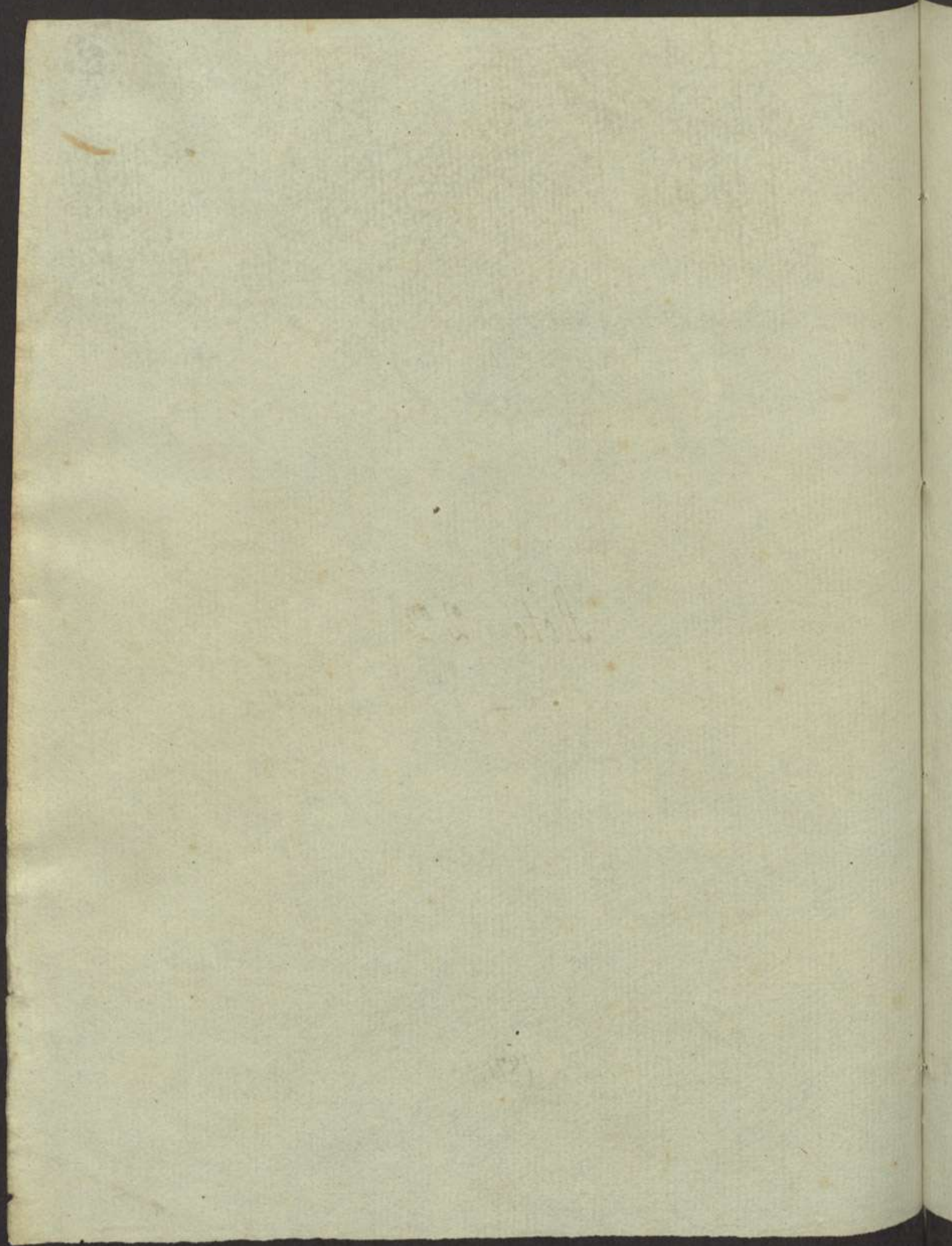
Ji del acte 1or

Acte 2^{on}

1871.

Acte segon.

La mateixa decoració.

Escena 1^a.

Apareix Andreu ab una safata
de pastas en las quals hi haurá
en cada una clavat un lletrero
tal com tenen en las confiterias.

- Música -

Gracias a la Verge pura
que això està sol y tranquil.
Vaya una nit que hem passada.
Vaya una nit.

Ab lo trafech
y el desastre
vaig quedarme
sens sopà.
Y al llevarme
trobo els postres
y aquí me'ls vinch
a menjà.
Ya puch ferho
sens escrupol

perque aixó
ningü ho voldrà,
ans que vingui
el Senyó Titus
y ho tiri
tot à rodà.

Zinch una gana que 'l cor 'm penja
si es que m'agradan, no'n deixo ni un
encar que 'm donen un mal de ventre
mes m'ho estimo que està deijü.

Parlät. -

Ara sentemse un piquet
que las vuy teni à la bora.
Aviam que diu el lletvero

dels pastels qu'ara son moda.
"Tòpeter" - No ho entench pas.
"Prims!" - si mal no'm recorda,
era aquell que predicaba
que may mes seriam pobres.
¿Y això qu'es? "Esparteristas!"
Aquesta es pasta ben bona.
Oy! que'l vuy embolica
perque'm sab greu que's confonga.
Tots aquets me'ls menjaré
perque'm sembla que ya es hora.
Calla! si encara n'hi ha més!
Aviam. "Espanya con honra!"
Això si que dona a entendre
qu'en el mon n'hi ha de sobras!
Y està clà; si anés encassa

no la darian per postres.

176

Vuy veure això quin gust té!
Hola! ya ve la senyora.

Escena 2.

Andreu, Lluïseta.

Llu. Que fas aquí sol, Andreu?

An. Am menjo Espanya con honra.

Llu. Ay, ay! que encara n'hi havia?

An. Si estava sensera tota;

en vol?

Llu. Ja n'he menjat;

y encara 'm torna a la boca;

tinch jo que n'hauré fet massa.

Si 'm pensaba...

An. Que, senyora?

Llu. Que ya no n'hi havia mes.

An. Oh! l'hi trobada dessorra,

Llu. Vetaquí!

An. Y té bon gust
l' Espanya!

Llu. La pasta es sorra.

An. Dons m'agrada. 'L que no veig,
allò que diuen de l'honra.

Llu. Menja; ya la trobaràs;
es que l'han posada fonda.

An. Si; que tinch un mal de cor
perque yo n no menjant l'olla...

Llu. Que t'agrada la terrissa?

An. No vuy di pedra, senyora.
Potsè si que havia entès...

Llu. Com tu deyas...

177

An. Quina broma!

Volia di la verdura;
per cert que semblaba bona;
pero l'hi vista tant freda,
com que seya tanta estona...
a mi l'menja rescalfat...
no se... m'hi trobo una cosa. -

Llu. Y els quartos que costara?

An. Ab ell ray, tant se li'n dona.
Tot el sopã s'ha perdut.

Llu. Quina llàstima! Pobre home!

Escena 3.

Lits y D. Benet.

Be. Vamos, vamos, senyoreta;
es precis qu' això arretglem;
creguim, que sino am temo
que 'ns comprometí mol més.
Quin dia que 'm fa passà!

Llu. Y que vol?

Be. Que ha de volè?

Que s'empenya en veni aquí.

Llu. Yo ab això no hi puch fer res.

Per més que fassi y que digui,
la mare està en contra d'ell.

Si no 'n pot senti a parlar.

Be. Diu que vol unicament

per tots els medis possibles,
remedià el mal que ha fet.

Llu. Y com?

Be. A mi no m'ha dit...

De tots modos yo entraré
per veure si puch convense
a la mara de voste.

perque el pobre està tan trist,
que plora continuament!

Yo l'he deixat aquí 'l frente
tot sent el sach dels gemèchs.

Llu. No crech que la mara vulgui
escoltarlo.

Be. Lui sap ; potse
lograrem que s'enterneixi.

Llu. Serà inutil, D. Menet.

Be. Dona, a'n a mi m'ha enternit
y soch notari...

An. Y dels vells.

Llu. Com vulgui; pero m'en dupto.

Be. Per proba no s'hi pert res.

Quin dia! hem sembla mentida;
encara no he menjat res

no més que olivas y ravas

que més gana m'han obert.

An. Tingui; per xo no s'apuri,
acabis aquets pastels.

Llu. Porta una copa de vi.

Be. No, no, gracias, que no'n bech.

¿Si con dulces bebis vini

que faretis con sardini?

- Quina pasta mes dolenta!

An. ¿L de aquets es lo mateix.

Be. Me'n vaig a veure a sa mara
que si s'escapaba el tren...

Escena 4.
Andreu - Lluïseta.

An. Aquest home si això dura,
fins crech que perdrà el cervell.
Si vostè hagués vist, senyora,
quin escandol pels carrers
ha mogut! Si es increïble;
es torna boig, no hi ha més!
Yo creya que à copis de punys
's mataba allí mateix.
El pobre donaba uns crits
qu'espantaba.

Llu.

Si?

An.

A fe!

Lo que li dich, senyoreta
y despues anaba dihent.

"Ei a di que yo soch causa
de que s' quedin sens diners?
Yo vuy repararà la falta;
per fortuna encara es temps..."
y tots els de las botigas
han sortit per veure a n' ell.
De tota classe n' hi havia,
manyans, sastres, botiguers.
L'un li deya: aquet es boig!
l' altre: Haurà perdut el seny!
y entremitj del seu deliri
ha agafat un aprenent,
que també formaba corro.
y si no hi arribo a temps

senyoreta, se'l menjaba
sense escaldarlo ni res.

Llu. Y ara vol remedià el mal?

An. Ay, ay! Qui sab; ell te' bens.

Llu. Això mol prompte està dit.

An. Tambè està molt prompte fet.

Si ell volia...

Escena 5.

Dits y Federico.

Fe. Hola, Lluisa!

Lo que passa no sabeu?

He trobat el senyó Titus

que ploraba com un nen.

Abaix la escala s'estaba

pero yo no li he dit res.
An. Pobre home!

(sentantse y dormint.)

Llu. Escotta, digas;
t'han dit si habia remey?

Je. Ymposible. No n'hi ha.

Llu. Es a di. -

Je. Nes enterament.

Llu. Infelissas de nosaltres!

Je. Pero dona, que hi vols je?
Tu per xo no t'afligeixis

que molt prompte 'ns casarem.

Llu. Y la pobre de la mare,
creus tu que la deixare?

Je. Ay, ay! Que vingui ab nosaltres.
No se perque tans estrams.

181
Pero escolta, ara que hi penso,
digas, a veure que feu?
perque a baix hi ha el senyo Titus
escarnint a Sant Aleix.

Vols que li digui que puji?

Llu. No.

Je. No veus que això es mal fet?
si està plorant!

Llu. Que plori.

Despues yo tindria renys.

Je. Ta mare es exagerada,
això fins un cego ho veu.
Que no hi parli, convingut;
més de parlo a'n el carre,
això es no teni consciencia
ferlo puja, Ves, Andreu.

Llu. Ves à baix, y al senyó Titus
li dius...

Je. Cuyta, correns!

An. Oh! bé: que li haig de di?

Je. Que puji.

An. Bueno, está bé.

Escena 6.

Lluiseta y Federico.

Je. Pobre! está mes espantat!

Llu. Ab ell podem dà las gracias
si quedem arruinats.

Je. Pero dona, que no contas?...

Llu. Ab à que?

Je. Ab lo meu treball.

Ab constancia y molt carinyo,
de segü, no 'ns faltará.

Je. Calla, que puja l' Andreu.

- Ahont es?

Escena 7.

Sit y Andreu.

An. Està pujant.

Pobre home! Tot hom l'insulta
fins crech l'han apiedregat.

Crequim, a n' a m' m ja llàstima,
si senyora, tan se val.

Llu. Si els picots son mes temibles...

An. Cà! Si diu qu' eran ben grans!

Je. Ynsulta un home com ell!

An. Ya saben ab aquí ho Jan!

Escena 8.

Dits y senyó Titus.

Ti. Si'm permeten...

Je. Entri home!

Llu. Passi, fassim el favor...

no's deturi aquí a la porta.

Ti. Tinguin bon dia, senyós.

Permetinme que m'asenti

perque etich rendit y mort.

Vaya un dia etich passant!

Si' com aquet n'hi hagueri molts

de segu que antes de un mei

m'enterraban. Oh! ei que's prou!

183
tot m'ho pagan malament!

Y yo, nada; a' se favors.

Vareig neiva ab mala lluna,
ab lluna de mala sort.

Aquet mes farà quinze anys;
si, just, are pe'l Agost!

un que estava sentenciat

perque va' se quatre morts,

diu: que vingui el senyo Titus

perque 'l vuy per defenno?

Es lo unich que m'ha anat be'!

Yo ni m'ho creya tampoch.

Com que'n va' asesina' quatre;

el fiscal ab molt juror

demanava sempre als jutges

que 'l matessin quatre cops.

Pero ab la meua eloquencia .
els vareig fe entendre à tots
qu'ab una sola bastaba.

Y despues de enrahona molt,
varen di "Que's concedeixi ;
que 'l matín no més qu'un cop"

Un altre qu'era à preirri
per un delict menor

segons deya, demanava
un advocat dels millors,
que no li costés molts quartos
y li tregués els grillons.

Vaig m'entero de la causa,
pujo à l' Audiencia tres cops ;
y despues d'una defensa
qu'encara s'en parla molt,

me'l van treure de presiri,
y'l van dū a fernando Po:
Pues ni gracia va donarme
de ferli ana a pendre el sol.
Va veni la seva dona

y'm va arma un escandol gros.
Vaig perdre el paper sellat;
es a di: ho vaig perdre tot,
perque ara per je defensas
ya cuasi be ningū 'm vol.
Vetaqui lo que n'hi tret
de volguerne je favors!

Je. Dos es un advocat celebre!

Zi. Dels qu'hi ha, soch el milló;
perque en fi, si val a dirho,
creguim que som pochi els bons.

Un plet, ya no es com avans
que promptly estava revolt!

Ara s'està a l'Audiencia

fins que se'l menja la pols.

Llu. Senyó Titus, senyó Titus!
que si el sentan...

Si. No hi ha pó!

¿que 's pensa que això ho diria
a devant de qualsevol?

Li dich aquí, perquè 'm penso
que 'ns estem nosaltres sols.

Llu. És que a voltas las parets...

Se. Juig dona, no tinguis pó.

Si lo qu'ell ara 'ns contaba
quasi bi ja ho sab tothom.

Llu. Bi, vamos, deixemo corre

y si està un piquet millo,
contins lo perque ha vingut
quina es la causa, que vol?

Li. Com que jo ahi vaig se causa
de dona ls tan grans trastorns
he vingut per esmenarho
y tornai la pau a tots.

Que puch veure a sa mare?

Llu. D. Benet hi ha entrat ja poch:
ha passat molt mala nit
sense dormi poch ni molt
y temo que si ara hi entra
renovarà el seu dolor.

Li. D. Benet l'haurà enterada
de lo que ara pretench jo.

Je. No te pui algun projecte.

per donans un disquit nou?
Fi. No senyo, no hi ha uuidado
que ara s'arreglarà tot.

Vostei podran se felissos
tan bon punt passin el dol
si la seva mare accepta
lo que m'he proposat jo.

An. (Oh, dons si s'ho ha proposat
de seguì que li surt tort.)

Fe. Y dons de quina manera
vol arreglarho?

Fi. Atencio.

Musica. - Cuarteto.

Fi. Jo proposarè a sa mare

que 's casi ab mi
 y que mos caudals disfrute
 tot de seguit.

Vostei ja podran casarse,
 Jora pati

Vostes tots seran ditxosos

y jo felis.

Y si la desgracia segueix perseguintme
 y lo que ^{ello} ^{vol} ^{aviso} proporo, no arriba a' aceptar,
 no tinguin dubte, que 'm pego un tiro
 o 'm bech un trago de sal jumanant.

Je. Si li proposa a' ta mare
 lo que 'ns ha dit
 a' caixas destempladas
 s'el treu d' aqui.

Pues la mort anunciada

del seu marit
Ja poch temps sapiguda
li priva el si.

Pero si's nega la teva mare
com jo ho espero, no creurè mai
que aquest bon home es pegue un tiro
o's begui un trago de sal fumant.

Llu. Jo crech que aquest bon home

no t'è magi
y tot lo que's propose
tindrà mal si

Com pot imaginarse
que pot suchsehi
que la mare l'accepti
viuda de ahí.

Pero si's nega la meua mare

187
com jo ho espero, no creurè pas
que aquest bon home es pegue un tiro
o's begui un trago de sal fumant.

An. Ja sento di a la senyora

Jugi d'aquí

tan aviat com li digui

lo del marit

Es no teni senderi

venirli a di,

después del gran escandol

de ahí a la nit.

Ay si's mataba, quin gust tindria
veyentlo en terra tot revolcat,

si diu que's passen tan mali de tripas

bebeut un trago de sal fumant.

J. Ay Ll.

La Violàtica

Fi.

dirà que no.
La scolàstica

dirà que si.

Tots.

Dirà que no.

Fi.

Dirà que si.

No'm treguin la esperança
perque 'ls he dit
que'm mato de seguida.

ji, ji, ji, ji!

(prorant exageradament.)

Se. y Ll.

Es clar que dirà ^{(ta} la mare

no, no, no, no, no, no, no.

Fi.

Ja'm miro mort y enterrat

ji, ji, ji, ji, ji, ji, ji!

An.

No'm fare poch tip de riure!

jo, jo, jo, jo, jo, jo, jo!

(rient ab molta foria.)

Je. ydl.

No, no, no, no.

Fi.

Ji, ji, ji, ji.

An.

Jo, jo, jo, jo.

- Parlat -

Fi. Diqui, puch veure a sa mare?

Llu. S. Denet ara hi ha entrat.

Esperis una miqueta,
veyam que contestara.

Je. Dona, prova tu d'entrarhi,
que potsi en jara mei cas.

Llu. Per complauret ho jare.
Mes li dech adverti avans
que de cap modo vuy dirli

que vuste a n'aquí se està.

Zit. Bueno, fassi el que li sembli,
con tal de sorti del país.

Llu. Deu fassi que el conseguirho
no'ns reporti un altre mal.

Escena 9.

Zitus - Federico - Andreu.

Zi. Sembla qu'hagi fet un crim!
Per un gos que vaig mata!

An. Un ha dit? Si vostè en mata
mes que cap municipal.

Zit. Ya està vist, el que fa bé
no reb mes que desenganys.

Je. Pero vingui, home de Deu;

A veure, expliqui ben clà.
Lo que yo no puch comprendre
sent de nit, com ha baixat
a donà la trista nova
de la mort del seu company.

- Be, y ara que pensa Je?

Fi. Vuy dà un cop que sigui gran.
Vuy que accepti los meus bens.

Je. (Pobre home! Llàstima m ja.)

Pero digui; no sabia
per boca del seu company
que si obria el testament
antes de lo estipulat,

perdia la rica herencia
y passaba al Hospital?

Fi. Y que habia de sabè?

si no 'm va comunicá...

Si ell ab aquesta cuestió
com un pino m' ha enganyat.
A mi 'm sembla que d'aquesta
arribaré a está malalt.

Quant penso que per fe bé
hem resultan tants afanyys.

Me sembla que prou que passo
ab la mort del meu company.
Al veure que li donaba
aquell ofeh tant fatal,
yo li vareig di al oido
com se parla ab un malalt:

"Narcís, que potre tindrias
algo que comunicam?"

Y'm va di: "Ay, amich Titus;

si puch de aquesta escapa
jaig vot de vendrem els barcos
y no tornā a navegar."

Al sentirlo, jo vaig dir
que's moriria al instant,
perque ab tan temps que patia
aixó no ho habia dit may.

Je. Y vā mori?

Li. Y per forsa!

si aixó era natural.

El metje 'ns deya al principi
qu'era no mei qu'un desmay.

Je. Y fins al ultim moment
vostē el deurā habi cuidat?

Li. Deu me'n quart! Yo no puch veure
a un amich en casos tals.

Quant vaig conèixer qu'el metje
ens volia dū enganyats,
vaig dir: "ya't coneex, verdums"
aipó ho faí per no asustar-me;
y después de molt poch rato
yo que dich: vaig à avisar
à la pobre de sa esposa.

Busco al Notari al instant
y vinch aquí per je' un bé,
y resulta que jaig mal.
Y vol voste que yo deixi
sens reparar aquet dany?

Escena 10.

Lits. Escolàstica, Lluïsa y Benet.

Be. Que'n treu de desesperarse?

S. Deixim està, D. Denet.

Que veig aquí! El senyó Titus?
Encara t'è atreviment?

Ti.

(Arrodillat y dantli un document.)

Tingui; aquí t'è senyora
lo que acreditan mos bens.

S. Vagi, aixequis, no'l vuy veure;
no'l vuy veure ja may més.

Ti. No, jo d'aquí no m'aixeco
que no llegeixi el paper.

Je. Escoltil D.ª Escolástica;
que escoltantlo res s'hi pert.

Ti. Si vostè pogués comprendre
tot lo que ara el meu cor sent,
de seguì D.ª Escolástica

que diria que jaig bé.

Je. Llegeixiu.

Llu. Llegeixihu mare.

Je. Deixi, aviam, jo ho llejire:

"Consti que tot lo que dich
en estat de cos present.

Tot lo que yo, D. Titus Codina
poseixo desde aquest moment
perteneix a Dª Escolástica Ca-
nals, viuda de Narcís Cer-
vello "

E. Com! Que diu?

Je. "É igualment la herencia
ma germana que 'm corres-
pont per linea recta quant
deix de existi; com també

192
la part de mon germà, la
cual tinch en plet, suplicant
à dita senyora que perdoni
el meu error y que ab los
referits bens formi à sa filla
el dot corresponent per casar-
la ab D. Federico Garcia. En
fè de lo cual firmo donació de
ma espontànea voluntat en
E. E. E. . .

De. Com se coneix senyo Titus,
que voste ha perdut el seny.

Ti. No m' importa. Yo l' que vuy
que tot estiguin contents.

Es. Pero voste creu possible
que yo accepti. -

Zi. Ay, ay! perque?

Es. No, may!

Zi. Per força!

Es. No, no; may acceptarē.

Ni yo, ni la meua filla
tal oferta admeterem.

En no sent del meu marit
de ningū puch prendre beñs.

De. Te rahō Dª Escolàstica
ab aixō ha parlat molt bé.
Si voste si conformava...

(a Titus.)

Zi. Si ab aixō sol consisteix,
hasta fare aquet esforç
perque no s'en parli més.
Aqui 'm tē, Dª Escolàstica,

m'hi conformo.

193

S.

Y à que ve...

Be. A mi 'm sembla el milló medi
de reparã el mal que ha fet.

Ti. Moiri, yo serè un automata
que anirè segons el vent.

Voste dirà: Moira Titus,
vuy sorti à donã un paseig,
y consideri que 'n Titus
à tot sempre dirã amen.

- Titus, veïten que 'm fas nosa,
y en Titut cap al carrè.

- No vinguis fins à las cinch
y en Titus vindrà à las set
per pò que à la seva esposa
se li hagi fet curt el temps.

-Titus, depressa vesteixet
que voldria anar al cafè
qu'ei la hora qu'es reuneixen
las viudas de uns quants tinentes
y trobarian estrany
que jo aquesta nit faltés.
Titus, compra'm el Diari
que he sentit en el Cafè
un senyó com el llegia
que diu que hi torna habe dret;
y en Titus serà tan Titus
si voste li accepta els bens,
que manili lo que vulga
en Titus serà obedient.

De. Vamos, no s'explica mal.

Es. Yo no sé com s'atreveix

194
a proposã semblant cosa
ab un dia com aquet.

Zi. Bè sab Deu que sols ho faig
per reparã el mal que he fet.

E. Deixim, deixim, senyo Titus
que escoltarlo mès no dech.

Zi. Pero senyora reparare
que yo li dich pel seu bè.

E. Es inutil tot cuant digui,
es en và, no'n parlem mès.

Llu. Pero mare, torne en si
y escolte per 'mor de Deu.

E. Tu també! no ets filla meua
si no 't mors de sentiment.

Llu. Mare, si jo ho sento molt,
mes si ja no te remey.

Je. Pues es clar, Dª Escolástica
si lo que es fet ja està fet.

Llu. Fassin el menos per mi
si no vol ferho per ell.

Be. Vamos, accedeixi, dono.

An. Y es clà, no se'n parle més.

Es. Es inutil, No cansarsi,
Tot aneu. en contra meu.

Això no 's pot soporta,

(plorant.)

ay Deu meu! Jo 'm moriré!

Pobre Narcis del meu cor!

morirse sense dir res!

Y encara teniu valor

de dir'm que'm casi ab aqueix

si ell era la meua vida

195
Si jo viurer no podré!
Si aquest cop jo no 'l suportó!

(transició rápida.)

Y digui: si jo acceptés
lo que ara m'ha proposat,
cuant se feya el casament?

Zi. Voste mateixa dirà
per quant vulgui ficrà el temps.

Es. Ay Jesus y quin fatich!
Si 'l tinch sempre devant meu
y no podré sa memoria
treures de mon pensament.

- Be, vamos, passat lo dol
se faràn los casaments.

Zi. Bravo!

Be. Viva!

An. (No ho pensaba.)

Je. És lo millor que pot fer.

Zi. Y es clà, es precis resignarse!

Qui també tots 'ns morirem.

An. Que sigui la enhorabona.

(ab torna.)

(Ja fa alguna cosa bé)

(bair a Zi.)

Zi. Si ho tornas a di't rebento
d'una puntada de peu.

Carregà ab aquesta dona
y cedirli tots los bens

es la desgracia mes gran
que haurà caigut damunt meu.)

Be. Vaja, aiyó ja està arreglat:
los contractes estendrem

y ja terminat l'asumto
 esperem que arribe el temps
 per celebrar las dos bodas
 ab delicia y goig complert.

- Musica - Final.

Si. Carrego ab aquest frasto

y tot ho dono
 hi ha major desgracia
 dintre del globo?

Si despuer del que ha suchsehit
 ta compassio no meresch
 y despuer de tants treballs
 me pagas ab un piulet,
 aquesta si que es desgracia

Tots.

que no la suportaré.

Aplaudei-vin

aplaudei-vin,

que el pobre

ya s'ho mereix.

pues se casa,

'es queda pobre

y a la viuda d

dona els bens.

Ti.

Si un aplauso sento

podré dir ben bé

que la meua estrella

cambia per complert.

Tots.

Dons repiquin una mica

que el pobre ho demana ab fe.

Prou.

W.

1

U.

2

O.

3